

DEN SKYLDIGE bör det heta om en man, **DEN SKYLDIGA** om en kvinna — gör er inte skyldig till nonchalans med den viktiga adjektivändelsen! Här ges inget alternativ — däremot behandlas också begreppet **ALTERNATIV** i dagens språkspalt.

Ordet **alternativ** har ju blivit ganska vanligt. Det används emellertid ganska ofta felaktigt. Detta skall visas med ett exempel. Antag att vi står inför ett besvärligt avgörande och konstaterar att det bara finns en utväg. I den situationen kan det konstateras, att "det finns inget alternativ". Om det däremot sägs att "det finns bara två alternativ", så innebär det att det finns två möjligheter att välja emellan.

Alternativ är alltså "möjlighet att välja mellan två utvägar (eventuellt flera)". Menar man däremot en utväg rätt och slätt, är det bäst att använda ordet **utväg**, t.ex. "vi har bara en utväg", det är precis det samma som ett konstaterande att det inte finns något alternativ.

Den som i sin fråga berör ordet **alternativ**, ser tydligen rätt, när han hör vissa nu vanliga uttryck. Av de andra uttryck han nämner, skall ett tas upp här. Det är det vanliga "något går med vinst". Det är just prepositionen med som används i det uttrycket, inte "på".

Däremot heter det "göra någonting på vinst och förlust", ungefär "göra något på miljö", med lika stor möjlighet att lyckas eller att misslyckas.

Förra veckan mottog jag en fråga om uttrycket skattörets pris. Det räknade sig så att det uttrycket berördes av Språknämndens sekreterare, licentiat Mikael Reuter, i allmänhetens spalt i Hbl i lördags den 11 december. Han utdömde det, liksom jag gör, och skrev att uttaxering per skattöre är en möjlighet som kan användas.

Ett annat uttryck med stor frekvens i nutiden är att något sker inom ramarna för någonting. En insändare nyligen berör det och

påtar användningen av pluralis hos oss i motsvarande uttryck: hos oss skrivs det ofta "inom ramarna för något".

Jag är ense med insändaren om att pluralis är fel i uttrycket och högst sannolikt framkallat av det finska, också mycket vanliga "jonkun puitteissa". På svenska har vi däremot singularis: inom ramen för något.

En annan frågande tar upp orden **produktion** och **tillverkning**. Vad är skillnaden mellan de två orden? — De bägge orden förekommer ofta i ungefär likartad användning. Dock skulle jag säga, att **tillverkning** gärna föredras i uttryck som "en modell av inhemsk tillverkning" och gärna brukas om det som tillverkas i verkstäder. **Produktion** har, åtminstone normalt, en allmännare syftning: "produktionen har avstannat" kan gälla verksamheten inom helt olika branscher.

Till slut en rent grammatisk fråga, som väl har förekommit någon gång här i spalten förr: "Är det rätt att skriva den skyldiga, den försvurna, när det är helt tydligt att en man avses?"

Mitt svar är kort och bestämt: nej. När en man (eller överhuvud en människa av mankön) avses, används formen på -e: Den försvurne, den skyldige. När ett adjektiv står självständigt, utan följande substantiv, är e-formen nödvändig i skrift. En form på -a, använd om en man, känns direkt felaktig (och upplevs som felaktig också av många även hos oss).

På motsvarande sätt är det med ett adjektiv som står efter sitt huvudord: Karl den store. Vi skall således göra en bestämd skillnad mellan den skyldige (en man) och den skyldiga (en kvinna).

Carl-Eric Thors